

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu

seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eestis on viimastel aastatel toimunud hindade kiire tõus, mis on märgatavalt halvendanud inimeste toimetulekut. Selle põhjused on olnud mitmetahulised: sõda, energiakriis, toormeturgude kõikumised ning maksupoliitilised otsused.

Hinnatõusu on võimendanud kaks järjestikust käibemaksutõusu, mis on viinud maksumäära 20 protsendilt 24 protsendile.

1990. aastatel oli soojusenergia käibemaksumäär 0%, seejärel tõsteti 18%-le, siis langetati 5%-le ning seejärel taastus tavamääraga soojusenergia käibemaksu rakendamine. Eelnõu eesmärk on langetada soojusenergia käibemaksu 9 protsendile ja seeläbi vähendada soojusenergia hinnatõusu mõjusid Eesti tarbijatele ja ettevõtetele.

Soojusenergia kulu sundkulu, millele pole alternatiive. Külmal talvel on suurendanud neid sundkuluseid veelgi. Soojusenergia hinnatõus mõjutab eriti tugevalt madalama sissetulekuga inimesi ning lastega peresid ja pensionäre, kelle eelarvest moodustavad talvised küttekulud märkimisväärse osa.

Käibemaksudirektiivi artikkel 102 annab liikmesriikidele õiges rakendada soojusenergiale madalamat maksumäära, kui see ei põhjusta turumoonutusi, kuid sellest tuleb Euroopa Komisjoni ette teavitada.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõuga langetatakse soojusenergia käibemaksumäär 24 protsendilt 9 protsendile. Eelnõu eesmärk on käibemaksu langetamise kaudu vähendada soojusenergia kulude mõju leibkonna eelarvele, et toetada väiksema sissetulekuga inimesi.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käesolev eelnõu näeb ette käibemaksuseaduse § 15 lõike 2 täiendamist uue punktiga 6, mille kohaselt hakatakse soojusenergiale rakendama 9-protsendist käibemaksumäära.

Kaugküttes on hinnad Konkurentsiameti poolt reguleeritud ning käibemaksumuudatus jõuab otseselt tarbijateni. ELi leibkondade kogukulude statistikast tuleb välja, et Eesti inimesed kulutavad gaasile, elektrile ja soojusenergiale palju rohkem kui ELis keskmiselt (8,2% Eestis, ELis keskmine 4,6%), meist on ees ainult Rumeenia.

Kaugküttevõrkude arv, kogupikkus ja tarbijate arv kasvab.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei sisalda uusi ega erialaseid termineid, mis vajaksid eraldi määratlemist. Kasutatavad mõisted lähtuvad kehtivast maksuseadusest ja EL käibemaksudirektiivist.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu käibemaksudirektiiv lubab liikmesriikidel rakendada soojusenergiale vähendatud maksumäära. Eelnõu ei ole vastuolus ELi õigusega.

6. Seaduse mõjud

Käibemaks on regressiivse mõjuga maks – madalama sissetulekuga leibkonnad kulutavad suurema osa oma sissetulekust käibemaksule. Esimeses tuludetsiilis ehk kõige väiksema sissetulekuga inimestel on käibemaksu osakaal sissetulekus 17,7 protsenti, samas jõukaimas ehk kümnendas detšiilis üle kahe korra väiksem 7,8 protsenti. Üldiselt mõjutabki käibemaks kõikides ELi riikides enim just kõige vaesemaid, sest just nendel moodustavad sundkulud, sh kulud soojusenergiale suurima osa nende sissetulekutest.

Ebasoovitavat mõju tarbijate jaoks ei ole. Käibemaksuerandite puhul käsitletakse riskina seda, et maksulangetus ei jõua tarbija jaoks hindadesse, kuid kaugkütte hind on Eestis reguleeritud ning seega kandub maksulangetus lõpphinda ja jõuab tarbijateni.

7. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud

Käesoleva seaduse mõjul väheneb käibemaksu laekumine.

Kulu Maksu- ja Tolliametile IT-arendustega. Eelnõu rakendamiseks on tuleb teha muudatusi MTA infosüsteemides seoses soojusenergia liikumisega 9-protsendisele käibemaksumäärale, aga nii nagu nenditakse julgeolekumaksu tühistamise seaduse eelnõu seletuskirjas, siis täiendavat rahavajadust riigieelarvest ei ole vaja, kuna MTA-le on eelnevalt juba eraldatud vahendid julgeolekumaksu rakendamiseks, mida nüüd teha ei tulnud. Julgeolekumaksu rakendamine eeldas MTA poolt arendusi mitmetes teenustes.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole vaja kehtestada täiendavaid rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2027.

Helmen Kütt

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni aseesimees

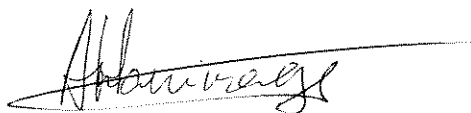
Jaak Aab

Riigikogu liige

Ester Karuse

Riigikogu liige

Andre Hanimägi

Riigikogu liige

Tanel Kiik

Riigikogu liige

(allkirjastatud digitaalselt)

Züleyxa Izmailova

Riigikogu liige